

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prin'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 41.

— Sibiu, Mercuri 21/2 Juniu. —

1880.

Ide'a de statu a Austriei.

De Dr. Franciscu Palacky.

(Urmare.)

Pentru cá se clarificu si se esplicu adeveratulu intielesu alu acelor cuvinte ale mele cá: „déca statulu austriacu n'ar esistá dejá de multu, apoi in interessulu Europei, in interessulu umanitatii ar trebui se se grabésca a ilu infintiá“, asia precum le am intielesu eu inca in an. 1848, se imi fia permissu a citá unu faptu istoricu, care precum credu, a fostu pâna acuma necunoscutu, de si elu nu este lipsitu de óresicare inportantia. Nu va fi de lipsa credu, a espune tóte acele neintielegeri si certe ce domneau in lun'a lui Septembre din acelu anu, intre gubernu si popóra si cu deosebire intre magiari si nemti pe de o parte, éra pe de alta parte intre slavi preste totu si cu preferintia inse fatia cu croatii. Ministeriulu de pe atuncea aderá pre lãnga principiulu egalei indreptatiri a natiuniloru, sustienutu de cátra slavi, carii pe timpulu acela erau déca si nu singurulu, dara totusi celu mai inportantu radiemu alu seu in Reichsrath, séu ceea ce in fondu éra acelasu lucru, pre lãnga emanciparea slaviloru si a romaniloru de subt supremati'a magiariloru si a germaniloru. In realitate inse, ministeriulu voiá se fia preventoriu fatia cu ambele partide si in secretu le si ajutá pe amendoue. Tramise pe comitele Lamberg la Ungari'a in calitate de comandantu militar; acesta pentru cá se dea o eclatanta proba cá cum are de cugetu se procedá, lasá cá militi'a austriaca se pusce asupra acelorasi voluntari slovaci, cari cu puçinu inainte de aceea au fostu provediuti cu arme de cátra ministrulu comitele Latour. Candu ajunsese tréb'a asia departe, in cátu se pretindea cá si banulu Jelacici se se supuna cu armat'a la ordinele comitelui Lamberg in tocmái asia, precum se supusese la acelea ale lui Battyani, si candu agentulu aceluia din Vien'a, viitoriulu ministru Kulmer, se planse cátra mine si amicii mei din Reichsrath asupra unei astfelu de „perfidie“, m'am intielesu cu acestia si m'am dusu eu la ministrulu Bach, avendu cá martori pe d-nii Rieger si Trojan, caruia

apoi cá representantu alu intregulu gubernu i-am espusu dorintiele nóstre cam in terminii urmatorii:

„Noi slavii, de si dupa numeru cei mai puternici, n'amú voitu nici-odata a usurpá domni'a in Austri'a si nu o voimu acésta nici'acuma, dar' cá noi nu potemu si nici nu voimu nici decum a fi multiamiti cu positiunea de pâna acuma a nationalitatii nóstre, de órece ea a fostu subordinata si asia dicéndu lipsita de drepturile sale; cá cu privire la indreptatirea nationala amú doritu si mai dorimu inca, a fi pusi pe aceea si trépta cu celelalte popóra, nici mai multu, nici mai puçinu decâtu acésta; cá noi intvedemu din instructiunea si plenipotentia data comitelui Lamberg, precum si din alte inpregiurari, pe care nu voiu a le aminti la loculu acésta, intentiunea gubernului si a ministeriului de a ne lasá, cu tóte frumoésele promissiuni facute, si pe viitoriu in starea helotismulu nationalu de pâna acuma; egalitatea nationalitatiloru inaintea lui D-dieu si a ómeniloru, nu este decâtu unu postulatu alu dreptatiei; déca inse Austri'a nu póte, séu nu voiesce a ne oferi si a ne garantá acésta, atunci nici noi nu mai avemu nici unu interessu la conservarea ei, pentru cá nedreptate aflamu si afara de fruntariile Austriei si inca in modu gratuit. Din aceste cause criatierea si abnegatiunea nóstra pe care le amú observatu pâna acuma fatia de ministeriu si gubernu, au ajunsu la fine si cá acuma suntemu firmu determinati a pasi fara esitare pe calea nóstra inainte, intemplese apoi ce va voi.“

Reinnoitele promissiuni nu mai aflara ascultare; dar neasteptat'a si intristatúra scire, despre asasinarea comitelui Lamberg pe podulu dela Pest'a, care sosise in acelasu momentu cu noi, indemná totusi pe gubernu cá se denumésca pe banulu Jelacici de comandante militar alu Ungariei. Contra-lovitura, revolutiunea din 6 Octobre din Vien'a si consecintiele ei, sunt destulu de bine cunoscute.

A fostu póte de prisosu, a citá acésta fapta cá proba, de órece se pare a se intielege de sine, cá déca eu am consideratu esistenti'a unui statu cá Austri'a in totudeauna de unu ce de doritu, eu in totudeauna am intielesu o Austri'a care se fia

egalu justa fatia cu tóte popórale sale si care se se arate cátra tóte cá mama adeverata, éra cátra nici unulu din ele cá mama vitrega. Cu alte cuvinte, acésta parere au fostu formulata de nenumerate ori asia, cá gubernulu in Austri'a se nu fia nici germanu, nici magiaru, nici slavicu séu romanicu, ci in sensulu mai inaltiatu si generalu austriacu, adeca se fia fatia cu toti supusii sei egalu de dreptu.

(Va urmá.)

Banchetulu independentii romane la Paris.

In sér'a de 10 Maiu, o mare parte din coloni'a romana din Paris, (vreo 150), se adunara intr'unu banchetu fratiescu, spre a serbá aniversarea proclamarii Independentii Romane. Sal'a dela Avenue de St. Mandé éra ornata de drapele romane si franceze; marc'a Romaniei, lucrata de d. Georgescu, elevu sculptoru, la scól'a de bele-arte din Paris, éra in fundulu salei incongiurata de drapele franco-romane. Mai multi studenti francesi si straini se unira cu fratii lor romani spre a serbá impreuna acésta di. D. Legrand, deputatu alu Nordului si d. Talendier, representante alu Senei, onorara acea serbare cu presentia lor. D. Rocques, cunoscutulu professore, d. Bataillard, d. Camille Farcy dela France, d. Picot si mai multi reprezentanti ai pressei franceze asistau la acésta serbare.

Presiedinti'a banchetului fu data d-lui Bataillard.

La desertu se pronuntiaru mai multe toasturi. D. Bataillard multiami in câteva cuvinte, fórte magulitóre pentru noi Romanii, de onóra ce i se facu. In urma dete citirea a mai multoru scrisori, dela cei ce se scusau cá nu potu asistá la acea serbare; printre ele vomu citá pe a d-lui Lalanne si a d-lui Gradisteanu. D. Ubinini tramise o telegrama, éra la tíera si ne potendu veni, telegrafia spre a ne tramite urarile sale si strigá cu noi: Traiesca Romani'a!

D. deputatu Legrand, luandu cuventulu multiamesc Romaniloru care l'au invitatu la acésta serbare, diu'a de astadi, este o di de serbatóre pentru densulu, este mandru de a fi printre Ro-

Foisiór'a „Observatoriului“.

Episóde din viéti'a episcopului Joanu Popu de Lemeni.

Partea II. Activitatea politica.*)

1. Consideratiuni generali.

Dati d-vóstra cuventulu politica ori-ce definitiune veti voi, circumscrieti agendele ei ori-cum ve place, dara pe arhiepiscopii si episcopii romani de ambele confessiuni din Ungari'a si Transilvani'a nu'i veti subtrage asia usioru dela o activitate politica, care sau nu le convene densiloru, sau nu d-vóstra, sau la nici-unii. Sunt preste patrudieci de ani, de candu nu numai eu, ci si alti cátiva romani tinuramu acésta situatiune de unu reu fórte mare, situatiune nu numai critica, dara si fórte umilitória. Se'mi mai numiti unu singuru statu din cele civilisate, unde dupace se produc turburari si rebeliuni cá rezultate positive si notorie ale tiraniei funcionariloru, se fia trasi archiereii la respundere, se fia comandati ei in persóna a merge, d. e. in dilele Mariei Teresiei se prinda pe emisariulu serbescu Visarionu ori pe pop'a Joanu Tunsulu; se induplece pe locuitorii districtulu Nasaudu a se face granitari si se asiste candu omóra pe vreunulu cu rót'a; sub Josifu II se prinda pe Horea si Closca prin popi; sub Franciscu I se prinda (in 1830) pe popi si protopopi de pre Campia; sub Ferdinandu pe Catarina Varga; sub Kossuth se formede batalióne cá episcopulu Vasilie dela Oradea, éra in dilele nóstre se fia provo-

*) A se vedé partea I a acestei incercari biografice in foisiór'a „Observatoriului“ din Nrii 17, 18, 19, 20, 21, 22, unde se curmase din caus'a absentiei auctoriului ei pe timpu mai indelungatu.

cati a face pe agentii (kortes) in colegiele electorali pentru candidatii gubernului; scurtu, totudeauna si pretindeni se stea la dispoziitiunea potestatiei seculare. De alta parte aceiasi archierei se fia tribulati di si nópte de cátra cleru si poporu, cá se le castige drepturi nationali, politice, eclesiastice, se'i apere de persecutiuni, se le pórté chiaru si processele.

Curatu acésta era se fia si sórtea episcopului Joanu P. Lemeni din dio'a in care fusese elu alesu cu acea maiortate memorabile arataa in partea I a acestoru fragmentu biografice. Nimeni din cáti au participatu sau celu puçinu au asistatu la alegerea din 1832 nu s'a indoitu, cá daca Joanu Lemeni fu alesu aprópe in unanimitate, consideratiunile politice a le clerulu isi avura aci partea lor. Dara vai, sperantiele exagerate, intemeiate pe calcule cu totul eronate, insielara si asta-data pe multime de ómeni, cá si in dilele sarmenulu episcopu Inocentiu mortu in exiliu, cá si sub episcopulu Gregorie Maioru, cá si dupa a. 1849, cá mai totu-deaun'a. Asia se intempla ori candu imaginatiunea ferbinte ia rol'a ratiunei reci, de câte-ori ómeni lipsiti de esperientia intinsa, adscriu câte unu moritoriu poteri supranaturali, nu atátu din respectu cátra unele calitati eminente, cátu mai virtosu pentru-cá pórtá in capumitra si isi invelue corpulu cu vestimente pompóse bisericesci. Scimu si noi, cá unu Leo M. a fostu in stare se întóreca prin auctoritatea si elocenti'a sa pe unu Atila din calea pe care se apropiá cátra Rom'a spre a o extermina; dara totu asia de bine este cunoscutu martiriulu si exiliulu lui Joanu Chrisostomu, cá si alu unui numeru infricosiatu de alti martiri.

Acestea premisse in scurtu, trecemu la activitatea politica a lui Joanu P. Lemeni, dela care romaniloru le casianuse cá se astepte minuni. Mai la vale vomu vedea, cu ce ómeni, cu ce elemente politice avusera a face archiereii si totu poporulu romanescu inainte cu 40—48 de ani in gubernulu tiei si la cancelari'a transilvana, precum si, cá ce ajutoriu avea dreptu se astepte cineva dela consistóriele de atunci,

ai caroru membrii tinea intr'o mana cartea de rogatiune, in alt'a vreunu compendiu de prelegeri sau acte de processe bisericesci.

2. Petitiunea din 1834.

Episcopulu Joanu cu ocaziunea depunerei juramentulu in Vien'a, revelase dorerile sale sufletesci cátra septuagenariulu imp. Franciscu I. Respunsulu monarchulu ne este asemenea cunoscutu (Obs. Nr. 21), acela inse coprindea consolatiune puçina, cá-ci a inainta plansorile romaniloru la cancelaria si gubernu, semnificá in acea epoca a le inmormenta, cá se nu mai vedea lumin'a.

Agitatiunile politice din Ungari'a petrunsesera de multu in Transilvani'a, si cabinetulu din Vien'a, daca nu era orbu de totu, nu se potea indof intru nimicu, cá ungurii se prepara pentru o revolutiune din cele decisive. Astadi tóte planurile de atunci sunt cunoscute pe deplinu din acte secrete, scóse la lumina. Comitele Adam Reviczky, cancelariu alu curtiei din partea Ungariei, unu omu ajunsu la ranguri inalte dintr'o stare de nobilu simplu, fiu alu unui functionariu slavacu din Ungari'a, de altumentrea fórte desteptu, pe de o parte se pusese cu totulu la dispoziitiunea sistemii absolutistice alui Metternich, lucrandu pe man'a oligarchiei ruginite si inechite in reutati, pe de alt'a elu exercitá o mare presiune asupra Transilvaniei, denuntiandu la curte mai alesu pe br. Josifu Miske, fostu cancelariu de curte alu Transilvaniei pâna in a. 1837. Din acelea cause acei doi cancelari traiau in dissensiune mare, spre reulu tiei asia, in cátu se adeverise si asupra loru vechi'a sententia: Dum reges delirant, plectuntur Achivi. O serie de ani cabinetulu din Vien'a nicidecum nu suferi ca se se adune dietele. In fine la 1832 se deschide diet'a Ungariei si abia in 1834 a Transilvaniei, inse numai dupace imperatulu tramisese la Clusiu pe banulu Croatiei generalulu f. m. l. br. Franciscu Vlasici, fostu mai inainte divisionariu in Sibiu. Banulu luase din manile imperatulu Franciscu mis-

mani, inse este si o durere, i este rusine de a fi francesu; cã-cã Franci'a fu ultim'a potere ce recunoscu Romani'a, ea care ar fi trebuitu se fia cea d'ãnteu. Cãndu Romani'a, care tramite in toti anii unu numeru atãtu de insemnatu de tineri spre a se instrui in Franci'a, spera multu in acea junime ce alerga in asia mare numeru spre a serbã un'a din dilele cele mai frumose. Independenti'a tierii loru, au castigat'o, gratia patriotismului barbatiloru de statu si a bravei loru armate. Acum epoc'a resbelor e sfirsita; se se puna pe lucru, se esploate comorile loru, se desvolte industri'a, s'ajunga a face pe teremulu economicu ceea ce au facutu pe campulu de resbelu. Vetii isbuti, adaoege oratorele, cã-cã ômeni insemnati nu ve lipsescu.

Avuti'a tierii, patriotismulu vostru voru face cã tier'a cea mica se devie mare, amici'a Franciei ve este asicurata, ve va ajutã totudeauna; beau pentru Independenti'a Romana.

Aplause numerose acoperu vocea oratorului. Toti se scola in picioru si striga: Traiesca Franci'a! Traiesca Romani'a! Traiesca Legrand!

D. Vasilescu radica unu toastu pentru Franci'a: strigate unanime, se traiesca Franci'a!

D. Talendier incepe discursulu seu rogandu pe persoanele ce erau fatia a'i permite a spune in locu de domnii mei, scumpii mei amici! Amintesce cã printre Romani are numerosi amici, spera a cunosce tier'a, cum cunosce pe ômenii ei; voi, dice densulu, cari sunteti junimea, viitorulu tierii, studiatu aci, invetiati, iubiti-ne, dera nu ne imitati, fiti voi insi-ve! Romani'a se va pune in capulu natiuniloru din Oriente, ea este destinata a jucã unu mare rol, eroismulu Romaniloru este de multu cunoscutu. Plevn'a este o proba recenta. Romani'a are ômeni insemnati, diplomatii sei chiaru sunt printre cei d'ãntei.

Sermanulu d. Waddington, scie ceva despre acesta. In cestiunea Evreiloru ati lucratu cu sicuranta si patriotismu, ati triumfatu de diplomatie, vetii triumfã si in celelalte cestiuni, voi cari ati dobanditu drepturile omului si cetatienui.

Trebue se atragetu spre voi pe Greci, pe Bulgari, Serbi etc.

Cestiunea sociala va fi rezolvata, de si nu va fi Franci'a cea d'ãntei care o va resolve, atunci ve urezu se fia Romani'a care se dea primul esemplu Europei. D. Talendier face elogiulu tierii ce n'are legi contra pressei, libertatii intruniriloru, a asociatiuniloru, are divortiu si n'are pedepsã cu mörte; bea in sanetatea Romaniei, si cere ertare cã este silitu a plecã; promisese se asiste la o intrunire electorala. Cuvintele sale fura desu intrerupte de strigate de: Traiesca Franci'a! traiesca Talendier, care a preferitu a veni unde nu promisese. D. Caligari ia cuventulu si radica unu toastu pressei si in parte d-lui Farcy, care ne-a onoratu cu presentia sa.

D. Farcy, redactorele diariului „la France“ raspunde in numele pressei. La unu toastu, dice elu, voi raspunde prin altu toastu celui ce a facutu se nasca press'a in Romani'a, maestrului nostru, celui ce ni a facutu-o cunoscuta, ne-a invetiatu se iubimu Romani'a, lui C. A. Rosetti. Aplause numerose acoperu vocea sa, toti striga: traiesca Rosetti.

Acum trei ani, continuã d. Farcy, eramu in Bucuresci; erã o mare serbare, natiunea intrãga era in picioru cã se serbedie intrarea in tiera a

siunea, cã in calitate de comissariu plenipotentu se linistesca spiritele turburate si se le prepare pentru debateri mai calme. Elu ajunse la Clusiu in 16 Aprile 1833. Omu blandu si iubitoriu de pace, ori-cãndu cercã se apropia pe partide un'a de alt'a, ti se parea cã da in totu atãtea cuiburi de vespì. Ur'a cea mai inversiunata se manifestã pe atunci mai alesu asupra baronului Joanu Josica, guvernatoru provisoriu alu tierii dupa mörtea lui G. Banffy; dara si episcopulu rom.-catholicu Nic. Kovács, unu secuiu impetritu, era nesuferitu cã adversariu la orice reforme; inse si guvernulu intregu cadiuse cu totulu in opiniunea publica, la care trecea de ceea ce si era in realitate, oligarchicu, reactionariu si servile. Omului onestu Vlasiciu i se urf atãtu de multu in Transilvani'a, in cãtu nu incetã a cere mereu dela monarchu liberarea sa din acea situatiune blastemata, pâna cãndu scapã abia pe la inceputulu anului 1834.

Betranulu imperatu vediendu cu ce ômeni are a face in Transilvani'a, tramise in loculu lui Vlasiciu, pe unu barbatu din famili'a sa, in persõna archiducelui f. m. l. Ferdinandu d' Este, care pe atunci era guvernatoru generale alu Galitiei. Totu-odata prin rescriptu din 11 Martiu 1834 se decise si deschiderea dietei transilvane in Clusiu pe 26 Maiu, inse totu din caus'a intrigelor si a urgiei din acelea dile, membrii dietei, preste 300, mai toti aristocrati, — se adunara numai in 20 Juniu, dupa vacantia de ani 24!

(Va urmã.)

principelui Carolu, trasuri numerose se intorceau dela Palatu, me intorceamu si eu, privindu acea manifestare, cãndu intalnii unu betranu cu perulu albu; lacrimi curgeau din ochii sei, me stringe in bratia si plangendu imi spune: S'a facutu! Am vediutu in acelu momentu ce contine acea anima de vechiu revolutionaru, am vediutu ce patriotismu contine ea si din acea di mi-am juratu, cã cãtu voi avea o pãna in mana, voi servi patri'a d-võstra.

Marea gresiela a Francesiloru, urmã d. Farcy, este de a nu cunosce in destulu tier'a ce este servita de barbati cã Rosetti, si este frumosu a vedea pe vechiulu revolutionaru, pe amicul intimu alu revolutionariloru francesi, amicul lui Garibaldi, Mazzini etc., in capulu unei tierii, si a vedea cãtu de patrioti sunt acei revolutionari.

Beau d-loru in sanetatea lui Rosetti. Aplause numerose acoperu vocea oratorului, se audu strigate unanime de: traiesca Rosetti!

D. Bataillard ia cuventulu; vomu publicã mane discursulu care a fostu primitu cu aplause numerose.

Spre a nu lasã acea sãra incompleta, d. Maracineanu cere a se pune lãnga Rosetti fratele seu Brateanu; bea in sanetatea lui Brateanu; tãta sal'a striga: traiesca Brateanu.

Dupa Maracineanu se radica unu toastu de unu june cetatienu din Americ'a de sudu, din Montevideo, d. Castellanos, in numele unei mici republice puçinu cunoscuta, bea in sanetatea surorii sale:

Pentru independenti'a Romaniei,
Pentru Franci'a!

Numerose aplause acoperu vocea sa; toti se scõla in picioru si striga:

Traiesca Romani'a!
Traiesca Franci'a!
Traiesca republicele Americi de sudu!

D. Picot vorbi in limb'a romana si fu cu iubire aplaudatu.

D. Legrand, inainte de a se retrage, multiamesce din nou asistentiloru de simpãthia ce a manifestatu pentru densulu si pentru Franci'a; densulu dice cã n'are de cãtu a-si aminti de amicii sei Romani, spre a iubi acea tierã; cine o cunosce, o iubescu; n'am avutu de cãtu a-mi reaminti cã v'ati reamintitu de noi; cã in diu'a nenorociloru nõstre, o mica natiune, pe tiermurile Dunarii, plangea cu noi, mi-am amintitu trecutul si de aceea ve iubescu.

Inainte de a se desparti, asistentii radicara unu toastu betranului professore Rocques. Densulu multiamesce prin cãteva cuvinte fõrte magulitõre pentru Romani'a; õspetii se despartu in cea mai mare ordine, strigandu: Traiesca Franci'a! Traiesca Romani'a! Traiesca Domnulu Romaniloru!

(Romanulu.)

Romani'a.

Serbarea din 11 Maiu.

Din 10 Maiu se facu 11 Maiu. Plõia de alaltaieri n'a facutu de cãtu se prelungesca veseli'a capitalei cu 24 de ore, cãci partile din programa care nu s'au potutu esecutã in 10 Maiu, s'au realisatu la 11 Maiu.

Ceea ce a facutu cã serbarea de eri se reesã mai bine, a fostu mai anteu de tãte timpulu frumosu care a tinutu tãta diu'a. Afara de acesta se rezervase pentru eri partile cele mai frumose si mai insufletitõre: revist'a militara si iluminarea si foculu de artificii din gradin'a Cismigiu.

Revist'a a respunsu tuturoru asteptariloru. De la 1 ora d. a. lumea care aflase, cã defilarea trupelor se va face la 3 ore, incepuse a se gramadi pe bulevardu si pe stradele pe unde avea se treca armat'a; la 2 ore bulevardulu erã plinu de publicu, ferestrele Universitatii erau incarcate, de frumose fecie de copii si de femei, estrad'a din facia Statuei lui Mihaiu Eroulu erã ocupata de inaltii demnitari ai Statului cu societile loru, de reprezentantii poteriloru straine cu societile, precum si de diferitele delegatiuni. Puçinu inainte de 3 ore sosi A. S. Regala, gratiõs'a nõstra Dõmna intr'o trasura deschisa cu patru cai, insocita de dõmnele de onõre si ocupã loculu pregatitu pe estrada pentru Alteti'a Sa.

Unu detasiamentu de gendarmi calari precedã trasura, unu altulu o urmã.

La 3 ore sosi A. S. R. Domnulu calare, avendu la drẽpt'a Sa pe A. S. ducele de Nassau, si urmatu fiindu de unu numerosu si stralucitu statu maioru. A. S. R. Domnulu se postã d'inainte statuei lui Mihaiu Eroulu, si primii defilarea trupelor. Aspectulu trupelor erã märtialu si in-

punetoru, tinut'a perfecta; luptatorii dela Griviti'a, Plevn'a, Rahov'a si Vidinu treceau falnici si plini de insufletire pe dinaintea comandantului loru. Cu tãte astea la defilare, alinearea a suferitu puçinu, din cauza cã spaciulu fiindu strimtoratu prin aglomerarea publicului, trupele care defilau pe plutõne, nu incapeau si astfelu alinearea se altera. Unu regimentu asediatu pe semi-plutõne n'a avutu se suferi de acestu inconvenientu.

Dupa defilare, A. S. R. Dõmn'a se intõrse la Palatu, aclamata fiindu pe totu percursulu de numerosulu publicu gramaditu pe strade si totu asemenea A. S. R. Domnulu cu statulu maioru. Multime de trasuri veniau in urma.

Serbarea din gradin'a Cismegiu a fostu stralucita. Iluminatiunea gradinei a facutu admiratiunea tutuloru, cã-cã intrãga gradina avea in adeveru o infatisare feerica. Laculu erã incongiuratu de o banda de focu, produsa prin miile de flacari ce scanteiau din miile de lampi mici asiediate un'a langa alt'a pe totu tiermulu locului. Barci incarcate cu lampiõne aprinse plutiau pe lacu.

In capulu aleiului celui mare, spre intrarea Belvedere, erã radicata o estrada spaciõsa, alu carei fundu ilu formã unu parete tricoloru totu de flacari, avendu in mijlocu statu'a Libertatii. Estrad'a erã inpodobita pe din afara cu verdetia, era la tãte coltiurile se aflau vase mari cu nisce enorme buchete de flori. Aleiulu celu mare din faci'a acestui pavilionu erã inpodobitu prin piramide de lampe venetiane asiediate la mici distantie pe ambele laturi; acesta dispositiune avea o infatisare minunata. Se parea cã sunt nisce arbori mari de flacari de tãte colorile, ale caroru corõne erau taiate in forma de piramide, in fundulu aleiului se producea foculu de artificii care, cu tãta umediãl'a de care avuse se suferi, a reusitu de minune si cum nu ne aducemu a-minte se fi reusitu vre-o data.

Publiculu erã atãtu de numerosu, in cãtu potemu afirmã, cã in tãta partea stanga a gradinei nu se gasia unu spaciu golu de unu stangenu patratu.

La orele 8³/₄ sosiã A. A. L. L. Regale Domnulu si Dõmn'a cu A. S. ducele de Nassau. Dela intrarea in gradina si pâna la pavilionu A. A. L. L. strabatura multimea in mijloculu strigariloru unanime si entusiaste.

Sosindu pe estrada A. A. L. L. fura intempinate cu urari de societatea de persõne distinse care se aflau dejã de mai multu timpu adunate acolo. Artificiele incepura. Musicele militare intonara arii variate si se succedara alternativu. O ora intrãga A. A. L. L. cu ilustrulu Loru õspe, privira la acesta petrecere, esprimandu'si in repetite renduri multiamirea.

In adeveru focurile artificii meritau tãta laud'a si faceau o deosebita onõre stabilimentulu de pirotechnia care le fabricase; ceea ce a storsu cu deosebire admiratiunea publicului, a fostu o frumõsa figura de focu, produsa spontanu si represintandu o cununa in mijloculu careia stã scrisu „Traiesca Carolu I!“ Figur'a erã totu de odata tricolora.

In totu timpulu acesta unu sõre electricu, sustinutu printr'o masina cu aburi, respandia din virfulu pavilionului radiele sale peste imens'a multime, dãndu gradinei unu aspectu cu totulu feericu. La 10 ore A. A. L. L., dupa ce mai exprimara odata satisfactiunea Loru d-lui primaru alu capitalei si d-lui prefectu alu politiei pentru deplin'a reusita a acestei serbari, se retrasera. Asemenea si A. S. ducele de Nassau, cu amabilitatea care'lu distinge, si-a exprimat multiamirea atãtu pentru tinut'a armatei, cãtu si pentru reusit'a serbarii.

Pe la miediulu noptii stradele capitalei nu erau inca desierde de publicu.

Cei cari n'au asistatu inse la serbarea de eri, nu'si potu face dupa acesta descriere grabnica, de cãtu o palida idea despre stalucirea ei.

Reproducemu astadi, dupa „Monitorulu oficialu“ discursurile pronunciate cu ocasiunea solemnitatii dilei de 10 Maiu.

La receptiunea de la palatu, d. George Leca, vice-presiedinte alu Senatului si delegatu alu judetiului Bacau, a rostitu in numele tutuloru delegatiuniloru urmatoriulu cuventu:

Maria Ta,

Cã delegati ai judetiloru, venimu se depunemu la picioru tronului Romaniei libere si independente, simtiemintele de iubire si de recunoscintia ale conjudetieniloru nostrii.

Natiunea romana, durerosu incercata prin desunierea si certele pe Domnie din trecutu, a spusu, prin delegatii ei, la divanurile ad-hoc, cã voiesce unirea si unu Domnu ereditaru, dintr'o familia domnitõre din Occidentu.

Ea isi implini prim'a vointia la 1859 si 1861; a dou'a la 1867, candu depuse, in manile Mariei Tale, vechiele ei corone, pe cari, cu credintia intr'ens'a, le-ai primitu si Mari'a Ta.

Supt Domni'a si comand'a Mariei Tale, natiunea romana dobendi, pe campulu de onore, deplina'i independentia, recunoscuta astadi de tota lumea.

In acesta noua situatiune, Romanii sciu bine ce ascépta Europ'a dela densii.

Ei sciu ca rangulu ce'lu ocupa astadi le impune ca. prin unitate, prin munca si incredere in ei insisi si in Suveranulu loru, se dovedesca ca sunt, pe teramulu economicu si politicu, ceea ce au fostu, supt conducerea Mariei Tale, pe campulu de batalie.

Fii dara incredintiatu, Mari'a Ta Regala, ca ne vomu sili a ne implini datori'a, si, plini de incredere in viitorulu Romaniei primesce se strigamu din anima:

Se traiesci Mari'a Ta Regala,
Se traiesca Mari'a Sa Regala Dómn'a!

M. S. R. Domnulu a bine-voitu a raspunde in termenii urmatori:

Domniloru,

Sunt mandru si adencu miscatu vediendu, astadi inpregiurulu Meu, delegatii tuturor judetieloru si comuneloru, care au venit spre a serbatori, inpreuna cu capital'a, memorabil'a di de astadi.

La 10 Maiu 1866, pentru prim'a ora, se sigila pactulu care a legatu pentru totu-deauna destinele Mele cu acesta tiéra.

Totu la 10 Maiu 1877, unu puternicu si barbatescu freametu facu se tresara pe toti Romanii dela o margine la alta; ei se grupara inpregiurulu Meu, strigandu'Mi: trage stramosiesc'a spada si reinvie dilele de glorie si de fericire ale Romaniloru. Fa tier'a independenta!

Am mersu veselu si plinu de incredere, ca-ci sciamu ca am in urm'a Mea unu intregu poporu. Si astfelu, astadi, 10 Maiu 1880, serbamu, voiosi aniversarea neatarnarei Romaniei ca tiéra libera si suverana, recunoscuta de tote Statele.

Acum, dara, d-loru, ca prin energie si silintiele nostre, ne-amu reluat loculu ce ni se cuvenia, o indouita si nu mai puçinu nobila sarcina se impune vegheriloru nostre patriotice: aceia de a consolidá, cum diceti, prin munca, prin unitate, prin abnegatiune, cea ce braciulu vitézu alu ostasiloru nostrii, cea ce mintea, prudenti'a cumpenita, a tutuloru barbatiloru care au condusu trebile publice, au dobenditu pentru scump'a nostra patrie. Astfelu se va dovedi si mai bine ca tier'a acesta, totu atatu de virila si de perseveranta in pace, ca si in resbelu este unu elementu de ordine si de progressu la loculu ce Provedinti'a 'i-a insemnatu.

Multiamindu-ve Dómn'a si Eu, inca odata, pentru cuvintele ce'Mi rostiti, in numele tutuloru judetieloru si comuneloru, se ne unimu din nou cu totii in acelu strigatu care, in veselie séu in primejdie, va esi chiaru in ultim'a suflare din pepturi romanesci: Se traiesca Romania!

Apoi d. presiedinte alu consiliulu presinta Mariiloru Loru Regale deputatiunile fia-carui judetiu si orasiu, cu cari binevoira a se intretiné in modulu celu mai gratiosu.

La banchetulu din sal'a Teatrului, pe la finele mesei, M. S. R. Domnulu a radica urmatoriulu toastu:

Diua de 10 Maiu fiindu o serbatore nationala, inchinu celu d'antaiu paharu in onorulu tieiei. Sunt acum trei ani de candu Romania, in inpregiurarile cele mai grele, se declara independenta. Armata si poporu luptara cu vitejie si barbatie, si invinsera, in fine tote greutatile. Lupt'a acesta a otelitu si intaritu natiunea, si astadi potemu privi viitorulu cu linisee si incredere, si striga cu mandrie: Se traiesca scump'a nostra patria de sine statatore.

Aceste cuvinte electrisara pe toti asistentii, care respuusera cu strigatulu unanimu: Traiesca Domnulu si vitézulu nostru Capitanu!

Apoi domnulu primaru, in numele capitalei, pronuncia urmatorele cuvinte:

Mari'a Ta,

Capital'a Romaniei, martura a mareloru fapte pe care le amintesce diu'a de 10 Maiu, este mandra si onorata de a potea intruni aci pe Domnulu tieiei, comandantu supremu alu ostirei si pe reprezentantii bravei armate romane.

La 10 Maiu 1866, capital'a primea, cu fericire si plina de sperantie in viitoru, pe Alesulu natiunei, semnu augustu alu stabilitatii, alu progressului neinteruptu si alu radicarei Romaniei.

La 10 Maiu 1877, di de implinire a sperantiiloru din 1866, capital'a lua parte, cu ardore patriotica, la proclamarea independintiei; ea insocia, apoi, cu urarile sale, pline de incredere, pe armat'a romana, si pe comandantulu ei, ce plecau spre campulu de resbelu.

Onorea si radicare tieiei esira din purtarea eroica a ostirei nostre.

Supt conducerea bravulu loru Capitanu, Romanii se revelara totu atatu de vitezi catu fusesera odinora supt cei mai mari Domni ai loru.

Astadi, candu ne bucuramu de nou'a positiune a Romaniei, consecintia a faptulu dela 10 Maiu 1866, si a celui dela 10 Maiu 1877; astadi candu serbamu indouita aniversara a suirei Mariei Sale Regale Carol I pe tronulu Romaniei si a proclamarei independintiei, vinu, in numele locuitoriloru capitalei, se aducu omagie loru Domnulu si comandantulu ostirei, si se salutu, cu iubire si recunoscentia, pe reprezentantii bravei armate romane: Oper'a loru o serbamu astadi; cu increderea ce acesta opera ne da in viitoru, se dicemu dara cu toti:

Traiesca M. S. R. Domnulu,
Traiesca M. S. R. Dómn'a,
Traiesca armat'a romana!

Dupa aceste cuvinte d. generalu Slaniceanu, ministru de resbelu, rosti urmatorele:

Mari'a Ta,
Domnule primaru,
Domniloru delegati.

Serbamu o di inscria cu litere de auru in anim'a tieiei nostre, sfintita cu sangele soldatiloru nostrii si totu-d'odata cea mai ilustra pagina a M. S. R. Domnulu nostru.

Dara pe catu ostasii au avutu fericirea se lupte cu successu peste Dunare, pentru onorulu tieiei, pe atatu cetatienii romani din tote urbele au sciutu se tina puternicu arm'a in mana, pentru a garanta ordinea si pacea in nauntru.

Capital'a Romaniei, acestu focaru nesecabilu alu miscariloru patriotice si intelectuale ale natiunei, a datu tieiei, in acelu timpu de grele incercari, esemplulu celu mai barbatescu de atitudine ce sciu a lua Romanii candu Patri'a-Muma este amenintata.

In numele armatei, radicu acestu toastu in onorea si pentru prosperitatea Capitalei Statulu romanu, liberu si independentu.

M. S. R. R. Dómn'a si A. S. Ducele de Nassau se retrasesera puçinu mai inainte, era M. S. R. Domnulu, dupa terminarea banchetulu, trecu in foerulu celu mare alu teatrului, unde d. ministru de resbelu 'i presinta deputatiunile militare; apoi Prea Inaltiatulu nostru Domnu se intorse la Palatu.

(„Romanulu“.)

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Din comitatulu Temisioarei dela comun'a Secusigiu ne venise mai de multu timpu o corespondentia despre inpregiurarile acelei comune si despre unele din alt'a cu numele Hodoni. Dn. corespondente inchiaie scrisoarea sa cu aceste cuvinte: Cine nu voiesce se creáa ruina populului, are se se convinga din cartile funduarie si érase: „La casu de lipsa suntemu in stare a documentá tote defraudarile comisse etc.“

Da, este absolutu necessariu ca tote acelea blastemati se fia documentate in modu autenticu, ca-ci daca s'aru adeveri numai a trei'a parte din misiile si crimele inregistrate de dn. corespondente, atunci unu notariu, unu executoru, doui popi romanesci si cativa locuitori aru trebui se fia condamnati la temnitia si preste acesta popiloru li s'aru lua si darulu. Asia dara daca dn. corespondente are documentele, dsa este obligatu in consciintia ale produce atatu la episcopia catu si la tribunalulu criminalu, nu ca denuntiantu pe sub mana, ci pe facia, in vederea lumei si fia prea siguru ca va bine meritá nu numai de acelea comune, ci si de multe altele. Era prea bine, daca o facea acesta mai de multu.

Pentru lectorii nostrii fia de ajunsu atata: Pe locuitorii din Secusigiu iau pusu pecetele loru, ca in a. 1863 celu memorabile pentru infricosiat'a seceta se ia inprumutu dela o banca din Belgiu 20 mii de franci in auru, zalogindu'si loculu de pasione (izlazu) pretiuitu in 40 mii florini v. a. Locuitorii simplii n'au intielesu nimicu din ceea ce se numesce a mortisare. Charlatanii insarcinati cu inpartirea baniloru le-au datu pentru 100 numai cate 80; apoi din anu in anu le au luat atata, in catu in locu de 80 au platitu pana acuma 400 fl. In anii din urma vediendu-se strimtorati, totu charlatanii din comuna au cumpatatu pe cativa ca se ia bani inprumutu dela alta banca, apoi iau smulsi si spoliatu cumplitu si cu acea ocaziune, luandu-le taxe enorme sub preteste de nimicu, era apoi totu ei au scornitu ca banii bancei sunt forte scumpi, adeca totu asia precum scornescu agentii insielatori si despre alte institute de banci, dupace despóia chiaru ei pe debitori pana la piele.

Despre unu popa se scrie, ca jocandu la carti si batendu-se in carciuma, batausii 'iau smulsi barb'a in modu barbaru, in catu doue luni nu a potutu merge la biserica. Unu altu popa fu condamnatu la inchisoare pe 1 anu, pentru-ca a transcrisu prin insielatiune cas'a lui Petru Albota pe numele seu si acum caus'a este apellata. Totu aci se arata numele catoruva ómeni parte inpreunati prin cununia clandestina, parte traitori in concubinatu publicu.

Despre unu notariu si unu dascalu se dice, ca sunt adevirati tirani ai poporulu in tote privintiele, mai alesu ca acesta necunoscutu nici-o lege ungrésca, nu se scie apará de nici-unulu. Ce e mai multu, nici statutulu organicu nu le este cunoscutu, era servilismulu romaniloru din acelea parti nu mai are margini.

— Siasosiu 21/5 1880.

— (In caus'a Reuniunei femeiloru.) Stimabila Redactiune. Candu cetimu in multu pretiuitulu jurnalulu ce'lu redigeti, cate o corespondentia, prin carea se anuntia despre fapte filantropice, despre atari progresse ce se intreprindu in sfer'a culturala facia cu tempurile civilisatiunei moderne, de o parte ni se imple anim'a de bucuria, era de alta parte de mare amaratiune, pentruca noi cei de pre malulu stangu alu Tirnavei mari facia cu tempulu prea puçinu progresamu, ba de multeori pareni-se ca se imita naturelulu proverbialelu racu carele pre catu merge inainte, pe atata si indereptu.

Pe la a. 1868 unii barbati ce'si cunosc misiunea sacra, convinsi despre paupertatea spiretuala ce domnia pe aici, isi propusera a infintia o reuniune de femei din Mediasiu si juru, alu carei scopu era infintierea cu tempu a unei scole de fetitie in Mediasiu. Ce e dreptu, propusulu sublimu la prim'a incercare afla unu ecou

stralucitu, ca-ci curendu s'a impletitu o cununa frumoasa de membre din Mediasiu si juru, care dupa-ce s'a constituitu, a compusu statute care au fostu aprobate si de catra ministeriu, si in tota privintia se desvoltá asia de repede, catu se presupunea ca mergendu tota asia, se va putea realisa catu mai curendu scopulu sacru ce se dorea.

In periodulu primu de trei ani, au mersu tote forte bine; in alu doilea binisioru, in alu treilea a inceputu a degenerá. Si asia gradatim totu mai spre reu, asia catu membrii actuali, care se si fia solvitu tacs'a regulatu nu credu se mai fia patru, cinc. Capitalulu ce figurédia preste 2000 fl. v. a. e distribuitu la particulari prin obligatiuni, si de unu timpu incóce nu s'a mai ingrijitu nimenea, nici de capitalulu nici de interesse, de unde precum am intielesu, camu 1/3 din obligatiuni ar fi desperate.

In periodulu acesta, inceputu in a tr. s'au alesu de presiedinta M. o. dna Susana Campeanu protopóesa in Elisabetopole, reprezentata inse prin m. o. dnu protopopu Stefanu Campeanu. Pentru regularea afaceriloru de administratiune mai buna a fostu conchiamati membri comitetulu, care inse afara de vreo patru nu s'au infaciosiatu. Nesciindu inse ce ar fi de facutu mai salutaru, au decisu ca banii ce se voru incassá se nu se mai distribuie, ci se se depuna la fostulu prea multu meritatulu cassariu Teodoru Moldovanu in Mediasiu, pana candu adunandu-se o suma mai mare, se se depuna in vreo cassa de pastrare. — Nu s'au alesu inse nici de acea resolutiune nimica, si acum se vedea totala ruinare a reuniunei cu totu capitalulu ei.

In urm'a acestora, amintitulu presidiu actuale conchiamase pe eri in 20 Maiu o adunare generala estrordinaria la Mediasiu. Timpulu era nefavorabile, si nimenea nu credea ca se va infaciosia cineva; dar pe la 2 ore dupa prandiu pe ne asteptate am vediutu in scól'a gr. cat. adunatu unu numeru frumosu de membri, cari isi reprezentau societile, ficele si nepótele.

Dupa deschiderea siedintiei prin m. o. d. St. Campeanu cu o cuventare bine accentuata, m. o. d. Dionisiu Chendi adm. protopopescu gr. or. a facutu unele interpelatiuni, care insuflau temeri de intrevenirea unoru incurcaturi, carele voru inpedecá si cu acesta ocaziune realisarea unui rezultatu inbucuratori; dar dupa informatiunile date de catra presidiu s'a inceputu desbaterea obiectelor propuse in cea mai buna ordine si cea mai corecta pertractare, din care a rezultatu ca:

1. Se alese o comisiune de trei membri, ca se revédia tote oblegatiunile in celu mai scurtu timpu.

2. Pana in 1 Augustu a. c. se fia toti debitorii provocati, ca nesmintitu se'si platésca interesele restante, era de nu, se se dea in judecata.

3. Pana la 30 Novembre a. c. fia carele se'si platésca si capitalulu, ér banii se se depuna in cass'a de pastrare a cetatii Mediasiuului, carea e forte bine organizata.

Speramu deci, ca érase va reinvie acesta reuniune cu atata mai virtosu, ca-ci langa m. o. d. presiedinte se mai afla si reverendissimulu dnu Gedeonu Blasianu protop. gr. cat. alu Mediasiuului din a carui procedura, ne amu convinsu, ca nu numai se interessédia de prosperarea acestei reuniuni, ci va si starui din respoteri pentru reinvierea ei. — Onore fia si o. d. Dionisiu Romanu cancelistu la judecatori'a cercuala a Mediasiuului, carele prin propunerile sale a meritatu totu respectulu, dela carele si asteptamu, ca in calitate de membru alu comisiunei preamintite se'si indeplinésca missiunea in deplina cunoscintia de lucru.

Timpulu e ploiosu si rece, holdele sunt de mijlocu, cucuruzele sunt resarite, vitiele de viie in genere disu cam 1/4 sunt degerate.

Atata deocamdata; ér' alta data altele, decumva veti avea placere ale da publicitatii*).

T. V. Borza,
parochu gr.-c.

Sciri diverse.

— (Atentatu in contra mitropolitulu romanu din Bucovina.) Cu dat'a din 23 l. c. ni se scrie din Cernauti urmatorele:

„Aici s'au intemplatu Dumineca in 23 l. c. o scena ne mai pomenita pana acuma, care póte este scen'a prima a unei drame, ce se va desfasiura in viitoru. P. S. S. mitropolitulu Dr. Morariu danduse josu din trasura si voidu se intre in biserica catedrala, au fostu atacatu cu o nespusa furia de catra unu individu anume Petru Koczek, inbracatu in vestminte semi-cetatienesce. Cei din apropierea arhiepiscopulu si multimea adunata ilu aparara inse de orice maltractare. Atentatorulu au fostu la momentu arestatu, dara nici chiaru organele politiei n'au fostu in stare a ilu inpedecá, se nu adressedie inaltulu prelatu insulte in limb'a ruténa. Se dá cu socotéla ca acelu individuu ar fi smintitu, cei ce l'au vediutu se indoiescu inse de acesta si sunt aplecati a presupune, ca este unu instrumentu ticalosu platitu. Faptulu acesta au produsu o mare iritare intre toti romanii din Bucovina si ei se intréba, ca ce se va intemplá ore, déca agitatiunea si frecarile voru lua dimensiuni si mai mari?“

— (Comitele Victor Zychi-Ferraris) dupa o agonie de patru dile au muritu in 28 l. c. la 11 1/2 ore a. m. in urm'a mortalei rane ce au primitu in duelulu cu comitele Karolyi.

* Ori-ce este recunoscutu ca folositoriu publiculu nostru, cu tota placerea. Red.

— (Constituire.) Societatea literaria-bisericească „Alexi-Sincaiana“ a teologilor din Gherla în 19 Maiu a. c. a avut nouă constituire pre anulu scolasticu 1880/1 si alu XII alu esistentiei sale.

Adunandu-se in susu amentit'a di la 2 ore d. m. membrii ordinari ai acestei Societati in sal'a destinata pentru sedintia in frunte cu Cl. Domnu Atanasiu Demianu, onorati fiindu cu presentia Rever. sale Domnulu Demetriu Coroianu canonicu si supraveghiatoriu alu societatiei si M. On. D. Joanu Georgiu spiritualu sem., s'au constituitu conformu statuteloru in modulu urmatoriu: presiedinte Nicolau Lupanu teol. III, v.-presiedinte Gregoriu Popu teol. II., notariu alu corespondintieloru Stefanu Cucu teol. I, notariu alu sedintieloru Alimpiu Popu teol. II, cassariu Vasiliu Dredeanu teol. III, bibliotecariu Augustinu Lazaru teol. II, controloru Stefanu Boldanu teol. I, archivariu Juliu Lobontiu teol. I. — Dupa acesta Cl. Domnu Conducatoriuluanu cuventulu, prin termini forte caldurosi si bine simtiti multiamesse membriloru pentru bun'a intielegere si concordia, esprimendu-si totu una data bucuria si indestulirea facia de procedur'a solida ce a observatu cu acesta ocaziune, dicendu in fine, ca cultur'a si unirea, concordia, curagiulu, credintia si amorea, sperantia in D-dieu se fia medilócele spre ajungerea scopulu doritu; dupa cari declarandu sedintia de radicata, adunarea se disólva la 5 1/2 ore in cea mai bunu ordine si indestulire.

Gherla 29 Maiu 1880.

In numele Societati:

Nicolau Lupanu m. p., Stefanu Cucu m. p.,
presiedinte. not. a coresp.

— (Diu'a de 3/15 Maiu) s'au serbatu din partea inteligentiei romane din Ighiu, prin oficiarea st. liturghie in biseric'a gr.-or., a unui parastasu pentru cei cadiuti la 1848 pe campulu de onore in lupta pentru libertate, facenduse si pomana cu vinu si paine, era mai tardiu prin o mesa comuna, la care au participatu unu frumosu numeru de persone, dintre care unele venisera chiaru si din alte comune.

— (Tolerantia rusesca.) Diariulu „Vointia poporulu“ din Galati comunica urmatoarele:

„O copila a unui functionariu din Tulcea, mergendu de vacantia la nisce rude in Basarabi'a, luase cu ea cateva carti romane de studiu. La fruntaria, autoritatile russe gasindu cartile romane le-au aruncatu in Dunare.

Pana unde merge exclusivismulu puterniciloru nostri vecini!“

— (O rectificare.) Relativu la cele reproduse de noi din „Binele publicu“ asupra alergariloru de cai din Bucuresti, ni se tramitu din parte amica urmatoarele rectificari, la cari cu placere ne grabimu a le dá loculu cuvenitu: „La curs'a calaretiloru au castigatu premiulu I de 500 lei n. nu sergentulu Constantinescu, care nici nu exista in escadronulu numitu, ci voluntariulu Emilianu Petrescu brigadieru din regim. III de calareti, escadronulu Hfovu; asemenea premiulu II a fostu castigatu de brigadierulu Costaforu, care este recrutatu la sorti, era nu voluntariu, precum s'au disu din erore.“

Academi'a romana.

Processu verbalu.

Sedintia din sesiunea generala a anului 1880, tinuta in dioa de 21 Aprilie 1880.

Sedintia se deschide la ora 1.

Se citește si se adópta processulu verbalu alu sedintiei precedente.

Se pune la votu prin alu treilea scrutinu premiarea cu premiulu Lazaru, a operei d-lui dr. Brandza: „Prodromulu florei romane.“ Resultatulu fiindu 15 bile albe si 7 negre din 22 votanti, d. presiedinte proclama oper'a primita.

La ordinea dilei fiindu desbaterea pe articole a proiectulu ortograficu, se da citire paragrafulu din capitolu I, relativu la literele latine, y, ph, th, qu, si k.

D. Papadopolu-Calimachu sustine mantinerea litereloru th, ph, si y, in cuvintele tehnice luate din limb'a elena, de esemplu theologia, philosophia, phisica etc. Dupa nu conservamu ortografi'a originala in termeni de acesta natura, atunci se n'o admitemu nici in privintia numeloru proprii.

Episcopulu Melchisedecu ar dori conservarea tutuloru acestoru litere in transcrierea texturilor religioase, unde le mantinea la noi si grafic'a cirila.

D. Alecsandri intréba daca, scriindu-se theologia, are se se pronuntie alt-felu decatu teologia, sau daca scriindu-se kyr, nu se va citi chir. Un th sau unu y, neschimbandu intru nimicu pronuntiatiunea, sunt dara nisce litere de luxu, si tocmai de aceea nici nu le-au admisu fratii nostri italieni, chiaru in cuvinte tehnice.

D. Hasdeu observa, ca mantinerea acestoru litere in nume proprii, in proiectulu comisiunei ortografice, provine din natur'a numeloru proprii, cari fiindu proprietatea acelora ce le pórtu sau le-au purtatu — nu este permisu nimenui a le modifica, chiaru daca modulu loru de scriere ni s'aru para extravagantulu sau capriciosu.

D. Quintescu admite supresiunea lui y chiaru in numele proprii, dara nu intielege nici intr'unu felu res-

pingerea lui qu, de vreme ce exista cuvinte, in cari nu-lu putemu inlocui prin altceva, precum aquarium, aquarella, etc.

D. Maiorescu arata, mai alesu prin citari din Quintilianu, ca y, nu se citește latinesce ca i alu nostru de astadi, ph, nu se pronuntia ca f, th, nu se pronuntia t, si ca qu si k erau in transitiunea de a fi lapedate si inlocuite cu c si de catra Latini. Dupa Latini ar fi avutu si ar fi pronuntiatu tipografia cum pronuntiamu noi adi, ar fi scrisu tipografia. A admite dar in scrierea nostra acele litere astadi, ar fi o erore in contra chiar a alfabetulu latinu.

D. Sionu primesce inlaturarea litereloru ph si th, dara se unesce cu d. Quintescu in privintia lui qu, fiindu ca nu scie cum se scrie vorbe ca quintessenta si altele. D-sa combate inse pe d. Quintescu sub raportulu supresiunei radicale a lui y. Dupa nu vomu admite pe y, atunci cum ore vomu deosebi lyr'a poetulu de lira negutiatorulu?

D. Poni atrage atentiunea Academiei asupra inconvenientulu de a se suprima literele th, ph, y si x in cuvinte tehnice, de ore-ce in chimie aceste litere au intratu in formule ca prescurtari ale termineloru intregi, de esemplu: Ph pentru phosphor, in catu prescurtarea n'ar mai corespunde cuventulu pe care 'lu representa, daca am scrie fosfor, iara nu phosphor.

D. Babesiu regreta ca discussiunea s'a alunecatu pe teremulu unoru exceptiuni din sfere speciale ale literaturiei. Ori-ce specialistu are latitudinea de a intrebuintia in cerculu seu propriu cuvinte straine, pe cari se le scrie in modulu consacratu in acea specialitate, fara ca se se modifice prin acesta ortografi'a generala.

D. Laurianu sustine argumentulu d-lui Poni.

D. Stefanescu constata, ca formulele chimice sunt cu totulu conventionale, cari remanu si voru remanea, ori-cari ar fi in ortografi'a curenta, modulu de a scrie cuvintele reprezentate prin acele formule. Italianii scriu fosfor, cu f, si idrogen cu i, de si au ei formulele chimice Ph si H. Francesii dicu mercuru, de si'l formuléza prin Hg sau formuléza potassiumu prin K. D-sa sustine daru in acesta privintia opiniunea comisiunei ortografice.

D. Hasdeu observa ca, in ori-ce literatura se intrebuintéda unele cuvinte straine neasimilate, une-ori chiaru cu flexiunea straina, de esemplu: memtiesce das Nomen séu die Verba, sau in tota Europa, vorbele englese gentleman, fashionable, etc.

Aceste cuvinte neavendu a face cu limb'a literara comuna, n'au potutu intra in preocupatiunile comisiunei ortografice, care inse recunósce ca ele, intru catu nu incetése de a fi straine, trebe se se scrie cu ortografi'a loru originara.

Inchidendu-se discussiunea, se pune la votu amendamentulu sub-scriu de d-nii Fontanin, episcopulu Melchisedecu si Papadopolu-Calimachu: „literele y, ph, th, qu, k, se voru pastra in nume proprii, vorbe straine si vorbe tehnice,“ se respinge prin majoritate.

Se pune la votu amendamentulu sub-scriu de d-nii Hasdeu, Quintescu, Poni, Bacaloglu si Babesiu, de a se adaoga la finea paragrafulu 1; „Nu intra in acesta regula scrierea cuvinteloru straine neasimilate, de esemplu aquarium, kalium. Se primesce prin majoritate.

Se pune la votu, si se primesce prin majoritate, paragrafulu 1 intregu impreuna cu adaosulu finalu.

Se trece la paragrafulu 2, relativu la duplicarea litereloru in genere.

D. Fontanin sustine necesitatea duplicarei celu puçinu in 5 casuri, 1. in call, acell, etc., unde numai din duplu l s'a pututu forma pluralulu muiatu: cai, acei, etc. 2. in formele verbale ca dussei, pussei, etc., unde duplulu s resulta din asimilatiunea lui s cu consona c, n, etc. 3. in unirea unui cuventu incepetoru printr'o consona: approbare, adducere, etc.

D. Ionescu observa ca duplicarea consóneloru nu exista in limb'a romana si nu sunt urme se fi existatu vre-odata, in catu d-sa nu vede vre-o ratiune, fia usuala, fia macaru istorica, de a o introduce in limba.

D. Hasdeu adaoga ca, precumu graiulu nu exprima nici odata cugetarea intréga, totu asia scrierea nu póte se exprime graiulu intregu. Form'a este totudeauna mai pucinu decatu fondulu. Aru fi mai logicu dara, in tesa generala, de a nu se duplica in scriere atunci, candu in graiu nu se aude nici o reduplicare. Limb'a romana reduplica numai nasal'a, atunci candu unu cuventu incepetoru prin nasal'a se unesce cu propositiunea in.

L. Laurianu nu intielege, pentru ce prepositiunea in se produca o reduplicare, iar nu prepositiunile ad, ab, con etc. D-sa cere a se scrie commoditate, affirmare, approbare si altele.

D. Hasdeu obiectése, ca limb'a romana n'a conservatu consón'a finala din ad, ab, con. Fiind intreruptu de d. Fontanin prin esemplulu adunu, d. Hasdeu constata ca acesta a trecutulu la noi compusu dejá din limb'a latina, iaru nu s'a compusu de catra Romani. Nu exista nici unu esemplu de ad, ab séu con, intr'o compositiune specifica romanésca, ci numai a si cu.

D. Calimachu contesta esistentia reduplicarei la Romani chiaru in casurile cá innoire sau imultire, cerendu a se scrie numai innoire sau imultire.

D. Sionu sustine redactiunea din proiectulu comisiunei, de vreme ce reduplicarea nasalei este o realitate fonetica in limb'a romana. D-sa ar mai cere reduplicarea lui s in cuvintele essentia, possibilu, etc., unde crede ca se aude.

Inchidendu-se discussiunea, se pune la votu amendamentulu propusu de d. Fontaninu: „Duplicarea consóneloru se admite in casurile, in cari ea 'si are ratiunea chiaru in regulere gramaticiei romane“, si se respinge.

De asemenea se respinge amendamentulu propusu de d. Papadopolu-Calimachu: Duplicarea consóneloru nu se admite. Astfelu vomu scrie innoire si nu innoire, imultire si nu imultire.

De asemenea se respinge amendamentulu d-lui Sion: „Se se duplica pretutindeni unde se aude, precum essentia, possibilu, dussu, scossu, etc.“

Se pune la votu art. 2 din proiectulu comisiunei si se primesce.

Sedintia se radica la 5 ore p. m.

— (Sciri meteorologice.) Dupa cele 2 septemani ploiose si 10 dile de caldura, de eri deminetia ne ploua érasu, de si moderatu, dara spre mare bucuria a economiloru. Barometrul arata schimbare.

Post'a redactiunei.

Clusiu, Blasiu, Fagarasiu, Satmaru, Beiusiu, Bania. Se voru publica, unele intregi, altele in estrasu.

Preturile cerealeloru

si altoru obiecte de traiau au fostu la

28 Maiu st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	8.50—9.50
Grâu, amestecat	1 „ „	7.—8.—
Secara	1 „ „	5.60—6.—
Papusiou	1 „ „	4.60—5.—
Ordiu	1 „ „	4.60—5.—
Ovesu	1 „ „	3.60—4.—
Cartofi	1 „ „	2.50—3.—
Mazare	1 „ „	7.—8.—
Linie	1 „ „	12.—13.—
Fasole	1 „ „	6.—7.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	37.—40.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „	28.—29.—
Carne de vita	1 „ „	44—46
Oua 10 de	„ „	—20

Cursulu burseli din Vien'a si Pest'a

in 31 Maiu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru	106.85	107.—
I emisiune de oblig. de statulu dela drumulu de feru orientalu ung.	—	83.50
II emisiune de oblig. de statulu dela drumulu de feru orient. ung.	100.70	100.75
Oblig. de statulu dela 1876 de ale drumulu de feru orient. ung.	88.30	87.75
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	126.25	126.75
Obligatiuni ung. de rescumpararea pamentulu	94.50	94.25
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	—	93.50
Obligatiuni urbariale temesiane	93.25	93.25
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	—	92.50
Obligatiuni urbariale transilvane	92.75	92.75
Obligatiuni urbariale croato-slavone	95.—	—
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimiei de vinu	93.50	92.75
Datorie de statulu austriacu in chartie	72.55	72.80
Datoria de statulu in argintu	73.20	73.50
Rent'a de auru austriacu	88.45	88.70
Sorti de statulu dela 1860	129.75	130.—
Actiuni de banca austro-ung.	833.—	832.—
Actiuni de banca de creditu ung.	277.—	277.20
Actiuni de creditu aust.	263.75	264.—
Sorti unguresci cu premii	—	411.75
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.53	5.54
Napoleonorulu	9.36	9.35
100 marce nemtiesci	57.80	57.60

Anuntiu literariu.

Au aparutu de subt tipariu si se afla de vendiare la W. Krafft in Sibiu opulu:

Resbelulu orientalu ilustratu

de

Dr. A. P. Alessi si Massimu Popu.

Pretulu eleg. legatu 8 fl., bros. 6 fl. v. a.

Pe catu va mai ajunge inca marginitul numeru de esemplare din premiulu coloratu „Ocuparea Plevnei“ cumparatorii acestui opu ilu voru primi gratis, era cei cari voiescu a'lu avea incadratulu, voru avea a mai plati 2 fl. 70 cr. v. a.

Paul Cieslar,

(18) 3—12

librariu — editoru in Graz.

• Cura pentru érna. •

Wilhelm's THE'A CURATITORE DE SANGE

antiartritica si antireumatica

a lui (1) 10 25

Franciscu Wilhelm,

farmacistu in Neunkirchen (Austria de josu),

a fostu folosita in forte multe casuri cu rezultatele cele mai bune, ceea ce se probéda prin mii de scrisori de recunoscutia, in contra sioldinei, a reumatismulu, a raneloru deschise, in contra raneloru invecitate si permanente, a raneloru care puroioze neincetatu, ale bubeloru pe piele, remase din morburu sexuale, bubeloru de pe corpu si din fatia, peteloru, bubeloru siphilitice, inflatureloru de ficatu si splina, dureriloru hemoroidale, galbinare, suferintieloru intensive a nerviloru, a muschiloru si a dureriloru la incheiaturu, greutatiloru de stomacu si de venturi, incuieriloru, ale udului, polutiuniloru, inpotentiei la barbati si pólele albe la femei, morburiloru scrofulóse, inflaturi ale ghinduleloru si in contra altoru suferintie. Atestatele la cerere se tramitu gratis.

Pachete inpartite in 8 dose se afla cu pretiu de 1 fl., pentru timbru si pachetare se scotescu 10 cr. Pentru de a se apará de falsificate, se se caute cunoscutele marce brevetate si legalisate in mai multe state.

Se afla de vendiare in Sibiu la d-nii Fried. Thallmayer si I. B. Misselbacher.

• Cura pentru primavara. •

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.